

УДК 336.76:37:351.74

Кулик Д.М., здобувач освіти
Середа О.О., науковий керівник, к.е.н., доц.
Київський національний університет технологій та дизайну

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Фінансова грамотність стає одним із ключових факторів забезпечення економічної стабільності та національної безпеки України. В умовах сучасних соціально-економічних трансформацій здатність громадян розуміти фінансові продукти, планувати власні витрати та заощадження та приймати обґрунтовані фінансові рішення набуває критичного значення [1].

Дослідження Національного банку України та Junior Achievement Ukraine (2024 р.) показало, що середній рівень фінансової обізнаності молоді становить лише 46,6% правильних відповідей на кейсові завдання [2]. При цьому жоден підліток не дав усіх правильних відповідей, що свідчить про системну відсутність глибинного розуміння фінансових процесів і високий ризик вразливості до фінансового шахрайства та маніпуляцій. Такі дані підкреслюють, що фінансова недосвідченість молоді формує потенційно небезпечну соціальну ситуацію, оскільки майбутнє економічно активне населення наразі не здатне ефективно управляти власними фінансами. Ситуація ускладнюється нерівномірним розподілом знань серед регіонів та соціальних груп. Так, найвищий рівень фінансової обізнаності було зафіксовано у Дніпропетровській та Івано-Франківській областях (57,4% та 53,7%), тоді як у Кіровоградській області показник становив лише 37,4%. Міська молодь демонструвала вищий рівень знань (48%) у порівнянні з сільськими (40%), а підлітки з родин із низьким соціально-економічним статусом залишаються найбільш уразливими [2]. Ці дані свідчать про існування «пастки бідності», коли недостатній рівень фінансових знань закріплює соціальну нерівність та обмежує можливості молоді підвищувати власний економічний статус.

Додатковим викликом є цифрова безпека, оскільки низька цифрова грамотність населення зумовлює прямі фінансові втрати. У молоді ризик зламу акаунтів становить 14,8%, а втрата пристроїв із доступом до фінансових ресурсів — 15,4%, що суттєво підвищує ризики шахрайства. Кожен десятий підліток вже зазнав фінансових втрат унаслідок інтернет-шахрайства. Таким чином, низький рівень цифрових і фінансових компетенцій несе прямі економічні наслідки як для окремих громадян, так і для держави в цілому.

Фінансова грамотність проявляється у конкретній поведінці домогосподарств: формуванні фінансової подушки безпеки, відповідальному

користуванні кредитами, диверсифікації джерел доходу та захисті коштів від інфляції. Ці навички дозволяють переходити від стратегії «виживання» до стратегії «добробуту», забезпечуючи можливість планувати великі життєві цілі та передавати фінансову культуру наступним поколінням. На макроекономічному рівні підвищення фінансової грамотності населення сприяє стабільності банківської системи, зростанню внутрішніх інвестицій та зниженню соціальної напруги.

Отже, фінансова грамотність є фундаментом національної безпеки України. Вона одночасно забезпечує захист громадян від фінансових ризиків і шахрайства та слугує основою стабільності економіки. Низький рівень знань молоді є сигналом для держави про необхідність системного впровадження фінансової освіти та активного залучення родин до цього процесу. Підвищення фінансової культури громадян у комплексі з цифровою компетентністю стає стратегічним інструментом забезпечення економічного суверенітету та сталого розвитку України у глобальних умовах.

Література

1. Безділь М. Б., Данилюк М. М., Дмитришин М. В. Формування шляхів підвищення фінансової грамотності молоді. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 71. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5615/5552>
2. Офіційний сайт НБУ. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrayinski-pidlitki-mayut-pochatkoviy-riven-finansovoyi-gramotnosti--doslidjennya-nbu>

УДК 336.76:330.34(477)

Ваник А.Р., здобувач освіти
Середа О.О., науковий керівник, к.е.н., доц.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Страховий ринок України є складовою фінансової системи, що забезпечує перерозподіл ризиків та захист економічних інтересів суб'єктів господарювання і населення. Його ефективне функціонування сприяє стабільності економічного середовища та підвищенню рівня соціального захисту громадян. Саме ці властивості роблять страхування важливим елементом фінансової інфраструктури держави.

Упродовж останніх років страховий ринок України зазнав суттєвих трансформацій. До 2022 року страховий ринок демонстрував стабільне